

«консенсуальне правопорушення», яке нічому не шкодить, є однією з найбільших помилок у суспільному житті. Корупція має свої жертви.

Список бібліографічних посилань

1. Гвоздецкий В. Д. Коррупция как социальное явление: содержание и сущность. *Право и политика*. 2014. № 2. С. 97–100.
2. Кирпичников А. И. Взятка и коррупция в России. СПб. : Альфа, 1997. 352 с.
3. Левчук А. О. Історико-правовий розвиток корупції // Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 7 груд. 2018 р.) : у 2 ч. / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2018 Ч. 2. С. 382–384.
4. Гвоздецький В. Д. Адміністративно-правові та організаційні засади запобігання і протидії корупції в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2015. 583 с.
5. Ельнаді Б., Рифаат А. Місяць за місяцем. *Кур'єр ЮНЕСКО*. 1996. Серпень. С. 4.
6. Вандін Ю. О. Владою Закону – проти «п'ятої влади». *Іменем Закону*. 1996. 6 берез.
7. Гвоздецький В. Д. Оновлення адміністративно-правового механізму запобігання і протидії корупції в Україні підтверджено Революцією Гідності. *Міліція України*. 2014. № 11–12. С. 20–29.
8. Проект Основных направлений Национальной антикоррупционной программы Грузии. Тбилиси, 2000. С. 6.
9. Гвоздецький В. Д. Теоретичне визначення поняття корупції та його історично-правовий розвиток. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2011. № 1 (54). С. 80–83.
10. Про Концепцію боротьби з корупцією на 1998–2005 роки : Указ Президента України від 24.04.1998 № 367/98 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/367/98> (дата звернення: 20.09.2019).

Одержано 20.09.2019

УДК 343.352(477)

Ярослав Григорович ЛИЗОГУБ,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ВЖИВАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У СТАТТІ 368³ ЧИННОГО КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Проблема вживання юридичної термінології у нормах чинного Кримінального кодексу України – чи не найчисельніша вада сучасної законотворчої діяльності, що стосується кримінально-правової

сфери. При цьому, мова навіть не йде про якісь граматичні помилки чи поверхові стилістичні некоректності. Питання, насправді, більш глибоке, адже воно зачіпає й спеціальну лексику, і смислову логіку, і, у підсумку, юридичні ознаки складу злочину, що тією чи іншою нормою описується.

Нами неодноразово в попередніх роботах зауважувалось про недосконалість законодавчих підходів до розуміння тих чи інших правових конструкцій, які ними використовуються на шпальтах кримінального кодексу [1–5]. Проте, чисельність наявних термінологічних вад і юридичних диспропорцій в ньому настільки багато, що писати про них можна чи не щоденно. Черговим прикладом подібних вад є редакція статті 368³ КК України.

Зрозуміло, не вся стаття в термінологічному сенсі є недосконалою. Багато чого в ній викладено логічно та послідовно. Утім, є певні місця, які виглядають не просто сумнівними чи зайвими через їх очевидну смислову зрозумілість. Подекуди, вони ілюструють алогічні, протилежні формулювання і, на нашу думку, заслуговують на виправлення.

Так, у назві статті, а також тексті диспозицій частин 1 і 3 поняття юридичної особи приватного права завжди пов'язується з формулюванням «незалежно від організаційно-правової форми». На нашу думку, така конструкція є прямим прикладом плеоназму, адже вищезазначене формулювання не несе в собі, фактично, жодного смислового навантаження. Якщо для розуміння статусу службової особи в контексті статті 368³ є дійсно неважливо, а саме так воно й є, якою організаційно-правовою формою визначатиметься, у підсумку, його юридична особа, то навіщо в законі зайвий раз про це говорити? Це лише перевантажує в смисловому плані явище, що нормою описується, ускладнює його розуміння і відволікатиме від встановлення дійсно важливих ознак у правозастосуванні.

Далі, статтю 368³ названо «Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми». А це, з точки зору об'єктивної сторони складу злочину, припускає й логічно повинно визначати діяльність, яка спрямована на те, щоб, підкреслюємо, надати комусь якусь неправомірну вигоду, або адресувати пропозицію чи обіцянку, знову ж таки, надання такої вигоди, або, і знову ж, прохання її надати. Утім, це жодним чином не повинно визначати зворотну сторону підкупу, адже, у такому випадку, зазначені дії не характеризуватимуть його по суті. Це як давання хабара й отримання хабара: дві сторони однієї медалі.

Проте, законодавець у частині третій, у супереч юридичній логіці та здоровому глузду зазначив інше, а саме: «прийняття пропозиції,

обіцянки або одержання службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми неправомірної вигоди для себе чи третьої особи за вчинення дій або бездіяльності з використанням наданих їй повноважень в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи». Фактично, як бачимо, підкупом він назвав також той самий зворотній бік медалі, який, таким підкупом бути не може, адже він характеризує саме зворотній бік підкупу. За підкуп має нести відповідальність особа, яка спрямовує свої дії щодо суб'єкта, який наділений певними повноваженнями і може, за певних обставин, завдяки таким повноваженням здійснювати ту чи іншу діяльність, що є цікавою особі, що такий підкуп здійснює.

Це, звісно, не означає, що зазначений суб'єкт не повинен нести відповідальність за дії, вчинені ним в результаті підкупу, вчиненого щодо нього. Можливо, він є навіть більш суспільно небезпечною особою в такому випадку, адже саме він наділений повноваженнями, які готовий використовувати всупереч встановленому законом порядку. Але ж навіщо наводити тінь на плетінь? Для цього слід просто створити окрему кримінально-правову норму, в якій чітко викласти юридичний склад такого діяння, не змішуючи, як казав А. Райкін, мух з котлетами. На превеликий жаль, поки що розглядувана ситуація нагадує слова відомого поета Ю. Лермонтова, цитуємо: «в толпе смешались кони люди: уланы с пестрыми значками, драгуны с конскими хвостами». А це є неприпустимо не лише зі смислової, але й з юридичної точок зору. Адже наявність подібної конструкції, по суті, перетворює норму, у цій частині, на місце поєднання протилежностей. Вважаємо, подібну ваду слід усунути якомога швидше, а норму, відповідно, привести, в смислового розумінні, до логічного знаменника.

Список бібліографічних посилань

1. Лизогуб Я. Г. Проблеми застосування юридичної техніки в тексті законодавчої норми про відповідальність за торгівлю людьми // Співробітництво держави та громадськості з питань протидії торгівлі людьми : зб. наук. пр. міжнар. наук. конф. (м. Євпаторія, 17–19 трав. 2003 р.). Київ : Вид-во НУВС, 2004. С. 85–89.

2. Лизогуб Я. Г. Щодо юридичної узгодженості окремих приписів ст. 143 КК України. *Прокуратура, людина, держава*. 2005. № 2. С. 49–53.

3. Лизогуб Я. Г. Статті 149 і 332 Кримінального кодексу України: окремі проблеми законодавчого викладу, узгодженості і тлумачення. *Адвокат*. 2005. № 7. С. 9–11.

4. Лизогуб Я. Г. Зловживання впливом (ст. 369¹ КК України): проблеми мовної конструкції юридичного складу. *Юридичний журнал*. 2010. № 3. С. 42–44.

5. Лизогуб Я. Г., Тарасенко Р. В. Від мовної конструкції до правової обструкції. *Юридичний вісник України*. 2011. № 18. С. 7–12.

Одержано 23.09.2019

УДК 343.9:343.35

Олексій Миколайович ЛИТВИНОВ,

*доктор юридичних наук, професор, заслужений працівник освіти України,
завідувач кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ,
відповідальний секретар Кримінологічної асоціації України (м. Харків);*

Євгенія Олексіївна ГЛАДКОВА,

*кандидат юридичних наук, старший дослідник,
старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії
з проблем протидії злочинності*

Харківського національного університету внутрішніх справ

АГІТАЦІЯ І ПРОПАГАНДА ЯК ЗАСОБИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Проблема корупції така ж стара як і наш світ. Образно кажучи, вона з'явилась на другий день після появи держави, за годину – після появи державного апарату, за хвилину – після призначення першого чиновника. Завдяки творчим підходам до організації та здійснення власної діяльності, корупційна система змогла підкорити декілька ключових галузей господарства і, тим самим, значно знизити ризики бути викритою і знешкодженою. Показна благодійність і релігійні пожертви виправили імідж безпринципних казнокрадів. А в тих сферах суспільного життя, де держава не в змозі справлятися з покладеними на неї завданнями, корупційна система стає навіть раціональною заміною законній владі, надаючи настільки важливі для соціуму послуги. Стаючи гарантом незаконних угод, їй також вдалося закріпитися і в діловому співтоваристві. А за допомогою рекламних кампаній, медійних інтернет-каналів і залякування журналістів вся їх діяльність подається у найкращому світлі.

Чи є способи зупинити піар-машину корупціонерів? Влада може підірвати таку «благодійність», єдино нарощуючи власні зусилля в наданні соціальних послуг. Якби поліція і суди якісно виконували свою роботу, українські громадяни не шукали б шляхів вирішення проблем, що виникають. Якби влада розщедрилася трохи більше на парки, дороги і різноманітні культурні заходи, то українців не вразили б так сильно передвиборчі концерти зірок. Якби уряд дбав про пенсії для людей похилого віку, то останні б не забирали подачки з